



MUNI
100

Hans Belting

MASARYKOVA
UNIVERZITA
DOCTOR
HONORIS
CAUSA

M



Hans Belting

DOCTOR HONORIS CAUSA
V OBORU DĚJIN UMĚNÍ

Masarykova univerzita
24. října 2019

HANS BELTING

Narozen 7. července 1935 v německém Andernachu.

VÝZKUMNÉ ZAMĚŘENÍ

Dějiny raně středověkého, byzantského a renesančního umění; teorie a antropologie obrazu a nových médií; metodologie dějin umění.

VZDĚLÁNÍ

- 1966 Universität Hamburg, Německo (habilitace)
- 1959–1962 Visiting fellow, Dumbarton Oaks Research Library and Collection, Harvard University, Washington D.C.
- 1959 Johannes Gutenberg-Universität, Mainz, Německo (Ph.D.)
- 1959 Johannes Gutenberg-Universität, Mainz, Německo – La Sapienza, Řím, Itálie (Dr.)

PRACOVNÍ FUNKCE

- 2004–2007 ředitel centra, Internationales Forschungszentrum Kulturwissenschaften, Vídeň, Rakousko
- 2003 Mary Jane Crowe Professor, Northwestern University, Chicago, Spojené státy americké
- 2002–2003 European chair, Collège de France, Paříž, Francie
- 2002 Getty Visiting Professor, Buenos Aires, Argentina
- Od 2002 emeritní profesor, Německo
- 1993–2002 spoluzakladatel školy a profesor, Hochschule für Gestaltung, Karlsruhe, Německo
- 1980–1992 profesor, Ludwig-Maximilians-Universität, Mnichov, Německo
- 1984 Visiting Professor, Harvard University, Cambridge, Spojené státy americké
- 1989–1990 Visiting Professor, Columbia University, New York, Spojené státy americké
- 1970–1980 profesor, Universität Heidelberg, Německo
- 1965–1969 asistent a docent, Universität Hamburg, Německo

VYBRANÁ OCENĚNÍ

- 2015 Balzan Prize for History of European Art, Balzan Foundation, Milano, Itálie
- 2013 Mongan Prize, The Harvard University Center for Renaissance Studies, Villa I Tatti, Florencie, Itálie
- 2003 Doctor Honoris Causa, Courtauld Institute, University of London, Velká Británie
- 2007 Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres, Francie
- 1998 člen řádu Ordre Pour le Mérite za vědu a umění, Německo

VYBRANÉ VĚDECKÉ AKTIVITY

Člen akademií:

- Od 2016 Zentrum für Literatur- und Kulturforschung Berlin, Německo
Od 2013 Nordrhein-Westfälische Akademie der Wissenschaften
 und der Künste, Düsseldorf, Německo
Od 1992 American Academy of Arts and Sciences,
 Cambridge, Spojené státy americké
Od 1991 Academia Europaea; Wissenschaftskolleg in Berlin, Německo
Od 1987 Medieval Academy of America, Boston, Spojené státy americké
Od 1971 Akademie der Wissenschaften, Heidelberg, Německo

VYBRANÉ PUBLIKACE

- Belting, H., Foletti, I., Lešák, M. F. (eds.), *Movement, images, and iconic presence in the medieval world*, Convivium, VI/1, 2019.
Belting, H., Buddensieg, A., *Ein Afrikaner in Paris. Léopold Sédar Senghor und die Zukunft der Moderne*, Mnichov, 2018.
Belting, H., *Faces. Eine Geschichte des Gesichts*, Mnichov, 2013.
Belting, H., *La imagen y sus historias: ensayos*, (essays selected and introduced by Peter Krieger and Karen Cordero), Mexico City, 2011.
Belting, H., *Spiegel der Welt. Die Erfindung des Gemäldes in den Niederlanden*, Mnichov, 2010.
Belting, H., *Der Blick hinter Duchamps Tür: Kunst und Perspektive bei Duchamp*, Sugimoto, Jeff Wall, Cologne, 2009.
Belting, H., *Florenz und Bagdad. Eine westöstliche Geschichte des Blicks*, Mnichov, 2008.
Belting, H. (ed.), *Bilderfragen. Die Bildwissenschaften um Aufbruch*, Mnichov, 2007.
Belting, H., *Das echte Bild. Bildfragen als Glaubensfragen*, Mnichov, 2005.
Belting, H., *Hieronymus Bosch. Garten der Lüste*, Mnichov, 2002.
Belting, H., *Bild-Anthropologie. Entwürfe für eine Bildwissenschaft*, Mnichov, 2001.
Belting, H., Danto, A., Galard, J., Hansmann, M., MacGregor, N., Spies, W., Waschek, M., *Qu'est-ce qu'un chef-d'œuvre?*, Paříž, 2000.
Belting, H., Kamper, D., *Der zweite Blick. Bildgeschichte und Bildreflexion*, Mnichov, 2000.
Belting, H. (ed.), *Beiträge zur Kunst und Medientheorie: Projekte und Forschungen an der Hochschule für Gestaltung Karlsruhe*, Ostfildern, 2000.
Belting, H., *Identität im Zweifel. Ansichten der deutschen Kunst*, Cologne, 1999.
Belting, H., *Das unsichtbare Meisterwerk. Die modernen Mythen der Kunst*, Mnichov, 1998.
Belting, H., *Das Ende der Kunstgeschichte. Eine Revision nach zehn Jahren*, Mnichov, 1995.
Belting, H., Kruse, Ch., *Die Erfindung des Gemäldes. Das erste Jahrhundert der niederländischen Malerei*, Mnichov, 1994.

- Belting, H. (ed.), *Bildgeschichten. Ein Projekt des Faches Kunstwissenschaft an der Hochschule für Gestaltung Karlsruhe*, Karlsruhe, 1994.
- Belting, H., *Die Deutschen und ihre Kunst. Ein schwieriges Erbe*, Mnichov, 1992.
- Belting, H., *Bild und Kult. Eine Geschichte des Bildes vor dem Zeitalter der Kunst*, Mnichov, 1990.
- Belting, H., Dilly, H., Kemp, W., Sauerländer, W., Warnke, M. (eds.), *Kunstgeschichte. Eine Einführung*, Berlin, 1985.
- Belting, H., *Giovanni Bellini, Pietà. Ikone und Bilderzählung in der venezianischen Malerei*, Frankfurt nad Mohanem, 1985.
- Belting, H., *Beckmann. Die Tradition als Problem in der Kunst der Moderne*, Mnichov, 1984.
- Belting, H., *Das Ende der Kunstgeschichte? Überlegungen zur heutigen Kunsterfahrung und historischen Kunstforschung*, Mnichov, 1983.
- Belting, H. (ed.), *Il Medio Oriente e l'Occidente nell'arte del XIII secolo. Atti del XXIV Congresso Internazionale di Storia dell'arte (Bologna, 1979)*, Bologna, 1982.
- Belting, H., *Das Bild und sein Publikum im Mittelalter. Form und Funktion früher Bildtafeln der Passion*, Berlin, 1981.
- Belting, H., *Die Oberkirche von San Francesco in Assisi: Ihre Dekoration als Aufgabe und die Genese einer neuen Wandmalerei*, Berlin, 1977.
- Belting, H., *Studien zur beneventanischen Malerei*, Wiesbaden, 1968.
- Belting, H., *Die Basilica dei SS. Martiri in Cimitile und ihr frühmittelalterlicher Freskenzyklus*, Wiesbaden, 1962.

Vážené dámy a pánové,

dovoluji vám, abych vám představil profesora Hanse Beltinga, předního světového historika dějin umění středověku a renesance, ale také odborníka na současné umění a obraz a na teorii nových médií.

Kdybychom se zeptali jakéhokoliv historika umění na globální škále, kdo je nejvlivnějším učencem posledních desetiletí, většina odpovědí by nepochybně zněla: Hans Belting.

Mohlo by to být výsledkem dokonalého „příběhu úspěchu“, ale chápat Beltinga skrze ideu úspěchu by bylo velmi reduktivní. Belting je modelem učenosti skrze svou encyklopedickou erudici, ale mnohem více skrze svou zvědavost, výzkum vždy vede až za hranice oboru a interaguje s kolegy po celém světě.

Z pohledu střední Evropy je třeba také zmínit ještě další aspekt: Hans Belting je ztělesněním dialogu mezi Východem a Západem, Byzancí a latinskými královstvími, katolickým a pravoslavným uměním a mezi všemi částmi Středozemí. V tomto ohledu chápat Hanse Beltinga také znamená chápat střední Evropu obecně, a zvláště Československo/Českou republiku, jako místo kulturních setkání a dialogu.

Hans Belting se narodil v roce 1935 v německém Andernachu, studoval dějiny umění, archeologii a filozofii na univerzitě Johannese Gutenberga v Mohuči a v Římě na univerzitě La Sapienza. I přes svůj hluboký zájem o současnou uměleckou tvorbu se rozhodl specializovat na umění středověku.

Po dokončení své doktorské práce Belting zamířil na konci padesátých let na jedno z nejuznávanějších výzkumných pracovišť v oboru studia Byzance: Dumbarton Oaks na Harvardské univerzitě. Překročil Atlantik a setkal se s něčím, čemu sám říká „stará Evropa“ – což znamená Evropa bez železné opony. Místo, kde emigranti z Německa, Ruska, Československa, Francie a mnoha dalších zemí společně pracují i přemýšlí. Pro Beltinga toto období odpovídá objevení skryté jinakosti, které bude mít rozhodující dopad na jeho pozdější vědecký směr.

Působení v Dumbarton Oaks bylo zásadní ještě z jednoho důvodu: právě zde Belting poznal Ernsta Kitzingera (1912–2003), proslulého byzantinistu, který se mu stal mentorem. Pod jeho vedením se Belting ponořil hlouběji do studia Byzantia. To, co zde začalo, vyústilo v publikaci Beltingova díla *Bild und Kult* o 30 let později. Jedná se o pravděpodobně nejvlivnější Beltingovu publikaci. Jádrem jeho studie je náboženský obraz. Jeho dílo je však revoluční z toho důvodu, že Belting nerozlišuje mezi Východem a Západem. Jedná se o jeden příběh, jedno jediné vyprávění sjednocující Evropu. V tomto smyslu se to zdá téměř jako „kosmický vtip“, že tato monumentální kniha připravovaná po mnoho let vyšla přesně v roce 1990. Zatímco padala Berlínská zeď, obnovená jednotnost Evropy už byla přítomná v Beltingově textu.

Bylo by však reduktivní mluvit o Beltingovi jen jako o velkém byzantinistovi. V roce 1965 se habilitoval na univerzitě v Hamburku, věnoval se tématu

středověkého umění v jižní Itálii. Poté byl jmenován profesorem na univerzitě Heidelbergu, následně v roce 1980 přijal významnou pozici vedoucího katedry dějin umění na Mnichovské univerzitě. V tomto období začal Belting otvírat nový a zásadní výzkum v oblasti dějin umění: jeho seminární práce o bazilice svatého Františka z Assisi byla publikována v roce 1977. Sám Belting se nechal slyšet, že díky této práci pronikl do samotného jádra oboru. Světem dějin umění však otřásl na začátku osmdesátých let, kdy vydal stať *Das Ende der Kunstgeschichte?* Právě v této provokativní brožuře, v níž popisuje krizi oboru zapříčiněnou propastí mezi současným uměním a učeností, Belting poprvé navrhnul radikálně novou metodologickou reakci k této situaci.

Svůj post v Mnichově v roce 1992 opustil a stal se zakládajícím členem Akademie umění a designu (*Staatliche Hochschule für Gestaltung*) v Karlsruhe. Tam sestavil nové osnovy dějin umění a teorie médií a slavnostně otevřel interdisciplinární doktorský program s názvem *Image – Medium – Body*. Právě v tomto období napsal Belting některá ze svých nejvýznamnějších děl: *Die Deutschen und ihre Kunst* (1992), *Das unsichtbare Meisterwerk* (1998) a *Bild-Anthropologie* (2001). V poslední knize Belting navrhl radikálně nové paradigma studia dějin umění – a jeho návrh měl hluboký dopad na přístup k oboru, který trvá do dneška.

V letech 2002–2003 zastával post evropského předsedy na Collège de France, kde přednášel na téma „dějiny pohledu“. Od roku 2004 do 2007 byl ředitelem Mezinárodního centra kulturních věd (International Center for Cultural Science) ve Vídni. Do tohoto období spadá série vědeckých projektů, která dodává další rozměr Beltingově už tak neuvěřitelně širokému panoramatu zájmů, což se odráží zejména v jeho knize *Florenz und Bagdad* (2008). V pozdějších publikacích Belting prostor Středozeří opustil a otevřel se globální perspektivě zasvěcené kolektivní monografii *The global art world* (2009).

Hans Belting se těší mezinárodnímu uznání, obdržel mnohá ocenění a je členem několika akademií. Mimo jiné získal například německý titul *Orden Pour le Mérite für Wissenschaften und Künste* a francouzský titul *Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres*. V roce 2013 také získal I Tatti Mongan Prize.

To, co lze vnímat z tohoto velmi úzce vybraného seznamu úspěchů, je skutečnost, že Belting rozhodujícím způsobem přispěl ke zrodu našich současných dějin umění. Nikdy se nespokojil jen s následováním trendů, Belting vždy kladl nové otázky a nepřestává, navrhuje inovativní přístupy jak z metodologického, tak z intelektuálního hlediska.

Od roku 2014 je Hans Belting pravidelným hostem v Brně: po několika akademických událostech navrhl naší univerzitě účast v mezinárodním interdisciplinárním projektu *Iconic Presence*, financovaném Balzanovou cenou, jež byla Beltingovi v roce 2015 udělena. V roce 2016 navíc daroval naší univerzitě svou osobní knihovnu. Díky tomuto velmi štědrému daru má nyní katedra dějin umění jednu z nejdůležitějších knihoven ve střední Evropě. Při příležitosti otevření knihovny Belting promluvil i o realizaci jednoho ze svých dávných snů, a to vidět Evropu skutečně sjednocenou. Pro Beltinga jsou Brno a Česká republika jedním z míst, kde se Východ a Západ mohou potkat, jsou místem kulturní výměny, dialogu a skutečným srdcem Evropy.

Pokud tomu tak opravdu je, jak si to všichni z celého srdce přejeme, pak není žádné vhodnější místo, kde bychom mohli ocenit Hanse Beltinga titulem

doctor honoris causa: se svým přelomovým výzkumem jednotícím Východ, Západ a globální svět je Hans Belting vskutku ztělesněním těchto ideálů.

Autorem textu je Ivan Foletti.

PROSLOV

Hans Belting

Vážené dámy a pánové,

bylo pro mě nečekané, dokonce až nepředstavitelné, že mě vaše univerzita vybrala k udělení čestného titulu. Takovou čest si nezasluhuji. Ale skutečnost, že se mi dostalo tak vysokého ocenění od univerzity, k níž jsem si v poslední době vytvořil jedinečný a nečekaný vztah, dodává k vděčnosti i velkou radost. Když mě před pěti lety můj mladý kolega Ivan Foletti pozval, abych v Brně přednášel, jeho studenti mi znovu dodali víru v budoucnost humanitních věd. Od té doby jejich činnost sleduji s rostoucí pozorností a potěšením.

Dnešní slavnostní obřad však přesahuje význam výběru konkrétně mojí osoby, a to faktem, že jste se rozhodli ocenit německého kandidáta, přitom letos vaše univerzita slaví sto let svého působení. Její založení v roce 1919 přišlo rok po založení Československé republiky, jejíž existence byla po pouhých 20 letech brzy a krutě přerušena německou invazí. Jméno Masaryka, prvního prezidenta Československé republiky a zakladatele této univerzity, symbolizuje projekt se záměrem vytvořit zářnou budoucnost, která se tak brzy zdála už navždy ztracená. Naději na lepší budoucnost přineslo až krátké Pražské jaro v roce 1968. Rezovalo celou Evropou a ohlásilo konec studené války, ale jak už dnes víme, nepřineslo budoucnost, v níž jsme všichni doufali.

Tyto vzpomínky nám připomínají, co nás dnes spojuje i přes problémy, které v současné politice dominují. Dnešní slavnostní obřad nás vyzývá, abychom překročili hranice mezi našimi zeměmi nejen fyzicky, ale i psychicky. Pomáhá nám obnovit odvěkou jednotu západní a střední Evropy. Tato jednotu potřebuje čerstvou snahu a povzbuzuje nás, abychom na ni nejen vzpomínali, ale znovu ji vytvořili. Historie jednoty odráží historii celé velké Evropy. V době nových nacionalismů bychom si měli připomenout dobu, kdy lidé mluvili mnoha jazyky a mnohým rozuměli, aniž by tento jazykový přesah přerušovaly státní hranice. Rainer Maria Rilke a Franz Kafka, dva mistři německé literatury minulého století, se oba narodili v Praze. Předtím, než se občanství začalo řešit v pasech, se Rilke, který psal i poezii ve francouzštině, považoval za občana Evropy.

Ve dvacátých letech dvacátého století paradoxně myšlenku panevropské identity prosazovali emigranti z Ruska. Vícejazyčné periodikum *Seminarium Kondakovianum*, nazvané podle emigranta Nikodima Kondakova a vydávané v Praze s podtitulem *Recueil d'Études: Archéologie, Histoire de l'art, Études Byzantines*, bylo výsledkem ruské přítomnosti. Díky tomu se podařilo vytvořit určitý most mezi střední a západní Evropou, mezi Prahou a Paříží – periodikum totiž vyvolalo bezprecedentní ohlas v oblasti mezinárodních stipendií. Lze také doufat, že nové periodikum *Convivium*, tentokrát s redakcí v Brně, se stane zasloužilým nástupcem *Seminarie*, přestože stále potřebuje stabilní financování, aby si zajistilo budoucí působení. V oněch dvacátých letech byl také založen Slovanský ústav Akademie věd, který vydával žurnál, jehož název *Byzantinoslavica* byl i programem. Jeho účelem bylo jednak studovat slovanské kořeny země, která byla tak dlouho v dominanci západních režimů, a jednak

pomoci Slovanům najít vztah k jejich vlastní starobylosti: k Byzantii jako zdroji kulturní a náboženské identity.

Na závěr, a z velmi osobních důvodů, musím jmenovat slavného českého historika Františka Dvorníka (1893–1975) jako postavu ze ztracené historie velké Evropy. Přestože byl katolickým knězem, vybral si jako svůj životní výzkumný projekt Byzantium. Vystudoval univerzitu v Olomouci a o deset let později dokončil postgraduální studijní program v Paříži v roce 1926 s disertací na téma *Slované, Byzance a Řím v 9. století* (*Les Slaves, Byzance et Rome au 9me siècle*). Po svém návratu do Prahy se stal spoluzakladatelem Slovanského ústavu Akademie věd a působil i jako spolueditor žurnálu *Byzantinoslavica*. Deset let jeho učení v Praze muselo změnit směr historie církve na jeho univerzitě. Po německé invazi v roce 1939 emigroval do Velké Británie a o rok později do Paříže, kde učil na Collège de France. Po válce se do své domoviny nevrátil či vrátit nemohl, ale dostal nabídku Harvardovy univerzity učit na fakultě v Dartmouth Oaks v americkém státě Washington, kde přednášel až do konce života.

A právě tam, ačkoliv mnohem později, se naše cesty setkaly. Přestože jemu bylo už přes šedesát let a mně teprve něco přes dvacet, brzy jsme se spřátelili, když jsem bydlel ve vedlejším bytě na fakultě. Nikdy mě nenapadlo, proč jsme od prvního setkání mluvili vždy německy, ale zdálo se, že se mu líbilo mít příležitost mluvit jazykem, který ho spojoval s jeho minulostí uprostřed jeho pohodlného exilu. Jak jsem se brzy dozvěděl, podporoval mou přihlášku na post odborného asistenta, nejspíš byl zvědavý na mladého historika umění z poválečného Německa. Tehdy publikoval své hlavní knihy, studie byzantské politické filozofie (*Byzantine Political Philosophy*) nebo *Byzantine missions among the Slavs*. Po svém odchodu do důchodu byl zvolen konzultantem druhého vatikánského koncilu pro ekumenické záležitosti. Se svým americkým pasem nadále každoročně navštěvoval svou rodinu v Chomýži. Při své poslední návštěvě zemřel na infarkt a byl pohřben na hřbitově v Bílavsku pod Hostýnem.

V této chvíli tedy chci vzdát poctu otcovské postavě, která ztělesňuje minulost velké Evropy a uvedla mě do intelektuální historie střední Evropy.

Mnohokrát vám děkuji za pozornost.

SLAVNOSTNÍ SLIB

Vážený pane, dříve než Vám udělím hodnost, kterou jsme se rozhodli ocenit Vaše mimořádné vědecké zásluhy a vynikající schopnosti, je třeba zachovat starobylý zvyk, který od těch, jimž má být udělena akademická hodnost, vyžaduje, aby složili slavnostní slib.

Vážený pane, protože jste se zasloužil o rozkvět této univerzity a dal jste ostatním příklad hodný napodobení, žádám Vás pouze o to, abyste slíbil:

Především, že této univerzitě, která nese důstojné jméno Masarykovo, trvale zachováte věrnost a přátelství a že ji podle svých sil budete podporovat.

Dále pak, že budete neustále dbát o rozvoj lidského poznání, aby se šířila pravda a aby její světlo zářilo jasněji.

A konečně, že takový, jakým jste se ukázal být, budete stále. Zavazujete se k tomu a slibujete to na své dobré svědomí?

ZAVAZUJI SE A SLIBUJI .

Poté, co jsem s vděčností přijal tento Váš slib, já, řádně ustanovený promotor, z moci svého úřadu Vás,

HANSI BELTINGU ,
JMENUJI DOKTOREM DĚJIN UMĚNÍ ,

Vaše jmenování veřejně vyhlašuji a uděluji Vám všechna práva a výsady, jež jsou s touto hodností spjaty. Na důkaz toho Vám do rukou předávám tento diplom s pečeti Masarykovy univerzity a dekoruji Vás zlatou pamětní medailí této univerzity.



Hans Belting

DOCTOR HONORIS CAUSA
IN THE FIELD OF ART HISTORY

Masaryk University
24 October 2019

HANS BELTING

Born on 7 July 1935 in Andernach, Germany.

MAIN RESEARCH AREAS

History of Early Medieval, Byzantine and Renaissance Art; theory and anthropology of image and new media; methodology of art history.

EDUCATION

- 1966 Universität Hamburg, Germany (habilitation)
1959–1962 Visiting fellow, Dumbarton Oaks Research Library and
Collection, Harvard University, Washington D.C.
1959 Johannes Gutenberg-Universität, Mainz, Germany (Ph.D.)
1959 Johannes Gutenberg-Universität, Mainz,
Germany – La Sapienza, Rome, Italy (Dr.)

POSITIONS HELD

- 2004–2007 Director of the centre Internationales Forschungszentrum
Kulturwissenschaften, Vienna, Austria
2003 Mary Jane Crowe Professor, Northwestern
University, Chicago, USA
2002–2003 European chair, Collège de France, Paris, France
2002 Getty Visiting Professor, Buenos Aires, Argentina
Since 2002 Professor emeritus, Germany
1993–2002 Co-founder and professor, Hochschule für
Gestaltung, Karlsruhe, Germany
1980–1992 Professor, Ludwig-Maximilians-Universität, Munich, Germany
1984 Visiting Professor, Harvard University, Cambridge, USA
1989–1990 Visiting Professor, Columbia University, New York, USA
1970–1980 Professor, Universität Heidelberg, Germany
1965–1969 Assistant and associate professor, Universität Hamburg, Germany

AWARDS AND HONOURS RECEIVED (SELECTED)

- 2015 Balzan Prize for History of European Art,
Balzan Foundation, Milano, Italy
2013 Mongan Prize, The Harvard University Center for
Renaissance Studies, Villa I Tatti, Florence, Italy
2003 Doctor Honoris Causa, Courtauld Institute,
University of London, Great Britain
2007 Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres, France
1998 member of the order Ordre Pour le Mérite
for science and arts, Germany

SELECTED ACADEMIC ACTIVITIES

Member of the following academies:

Since 2016 Zentrum für Literatur- und Kulturforschung Berlin, Germany

Since 2013 Nordrhein-Westfälische Akademie der Wissenschaften
und der Künste, Düsseldorf, Germany;

Since 1992 American Academy of Arts and Sciences, Cambridge, USA;

Since 1991 Academia Europaea; Wissenschaftskolleg in Berlin, Germany;

Since 1987 Medieval Academy of America, Boston, USA;

Since 1971 Akademie der Wissenschaften, Heidelberg, Germany;

SELECTED PUBLICATIONS

Belting, H., Foletti, I., Lešák, M. F. (eds.), *Movement, images, and iconic presence in the medieval world*, Convivium, VI/1, 2019.

Belting, H., Buddensieg, A., *Ein Afrikaner in Paris. Léopold Sédar Senghor und die Zukunft der Moderne*, Munich, 2018.

Belting, H., *Faces. Eine Geschichte des Gesichts*, Munich, 2013.

Belting, H., *La imagen y sus historias: ensayos*, (essays selected and introduced by Peter Krieger and Karen Cordero), Mexico City, 2011.

Belting, H., *Spiegel der Welt. Die Erfindung des Gemäldes in den Niederlanden*, Munich, 2010.

Belting, H., *Der Blick hinter Duchamps Tür: Kunst und Perspektive bei Duchamp, Sugimoto, Jeff Wall*, Cologne, 2009.

Belting, H., *Florenz und Bagdad. Eine westöstliche Geschichte des Blicks*, Munich, 2008.

Belting, H. (ed.), *Bilderfragen. Die Bildwissenschaften um Aufbruch*, Munich, 2007.

Belting, H., *Das echte Bild. Bildfragen als Glaubensfragen*, Munich, 2005.

Belting, H., *Hieronymus Bosch. Garten der Lüste*, Munich, 2002.

Belting, H., *Bild-Anthropologie. Entwürfe für eine Bildwissenschaft*, Munich, 2001.

Belting, H., Danto, A., Galard, J., Hansmann, M., MacGregor, N., Spies, W., Waschek, M., *Qu'est-ce qu'un chef-d'œuvre?*, Paris, 2000.

Belting, H., Kamper, D., *Der zweite Blick. Bildgeschichte und Bildreflexion*, Munich, 2000.

Belting, H. (ed.), *Beiträge zur Kunst und Medientheorie: Projekte und Forschungen an der Hochschule für Gestaltung Karlsruhe*, Ostfildern, 2000.

Belting, H., *Identität im Zweifel. Ansichten der deutschen Kunst*, Cologne, 1999.

Belting, H., *Das unsichtbare Meisterwerk. Die modernen Mythen der Kunst*, Munich, 1998.

Belting, H., *Das Ende der Kunstgeschichte. Eine Revision nach zehn Jahren*, Munich, 1995.

Belting, H., Kruse, Ch., *Die Erfindung des Gemäldes. Das erste Jahrhundert der niederländischen Malerei*, Munich, 1994.

- Belting, H. (ed.), *Bildgeschichten. Ein Projekt des Faches Kunstwissenschaft an der Hochschule für Gestaltung Karlsruhe*, Karlsruhe, 1994.
- Belting, H., *Die Deutschen und ihre Kunst. Ein schwieriges Erbe*, Munich, 1992.
- Belting, H., *Bild und Kult. Eine Geschichte des Bildes vor dem Zeitalter der Kunst*, Munich, 1990.
- Belting, H., Dilly, H., Kemp, W., Sauerländer, W., Warnke, M. (eds.), *Kunstgeschichte. Eine Einführung*, Berlin, 1985.
- Belting, H., *Giovanni Bellini, Pietà. Ikone und Bilderzählung in der venezianischen Malerei*, Frankfurt nad Mohanem, 1985.
- Belting, H., *Beckmann. Die Tradition als Problem in der Kunst der Moderne*, Munich, 1984.
- Belting, H., *Das Ende der Kunstgeschichte? Überlegungen zur heutigen Kunsterfahrung und historischen Kunstforschung*, Munich, 1983.
- Belting, H. (ed.), *Il Medio Oriente e l'Occidente nell'arte del XIII secolo. Atti del XXIV Congresso Internazionale di Storia dell'arte (Bologna, 1979)*, Bologna, 1982.
- Belting, H., *Das Bild und sein Publikum im Mittelalter. Form und Funktion früher Bildtafeln der Passion*, Berlin, 1981.
- Belting, H., *Die Oberkirche von San Francesco in Assisi: Ihre Dekoration als Aufgabe und die Genese einer neuen Wandmalerei*, Berlin, 1977.
- Belting, H., *Studien zur beneventanischen Malerei*, Wiesbaden, 1968.
- Belting, H., *Die Basilica dei SS. Martiri in Cimitile und ihr frühmittelalterlicher Freskenzyklus*, Wiesbaden, 1962.

Dear Ladies and Gentlemen,

Please allow me to introduce to you Professor Hans Belting, the world's leading art historian, a leading expert in the history of Medieval and Renaissance art, as well as contemporary art and image and new media theory.

If one were to ask any art historian on a global scale who the most influential scholar in the field of the last decades is, the answer would certainly be in a majority of cases: Hans Belting.

This is the result of what we might call a perfect "success story" but understanding Belting through the notion of success would be terribly reductive. Belting is a model of scholarship through his encyclopedic erudition, but even more through his curiosity, always exploring beyond the borders of the field and interacting with colleagues from all around the world.

From the central European perspective, another aspect must be mentioned: Hans Belting is the personification of the dialogue between East and West, Byzantium and the Latin kingdoms, Catholic and Orthodox art, and between all parts of the Mediterranean. In this way, understanding Hans Belting also means understanding central Europe in general and Czechoslovakia/Czech Republic in particular as a place of cultural encounters and dialogue.

Born in Andernach in 1935, Hans Belting studied history of art, archaeology, and philosophy at the Johannes Gutenberg University in Mainz and in Rome at La Sapienza. Despite his deep interest in contemporary artistic creation, he decided to specialize in medieval art.

After the completion of his doctoral thesis, Belting set his sights on one of the most distinguished research centers of Byzantine studies at the end of the fifties: Dumbarton Oaks at Harvard. Crossing the Atlantic, what Belting encountered there was what he terms the "old Europe" – that is, Europe without the Iron Curtain. A place where émigrés from Germany, Russia, Czechoslovakia, France and many other countries were working and thinking together. For Belting, this period corresponds to the discovery of a hidden alterity which would have a decisive impact on his later scholarship.

Dumbarton Oaks was crucial for another reason: it is there that Belting met Ernst Kitzinger (1912-2003), an eminent Byzantinist, who became his mentor. Under his guidance, Belting started to delve more deeply into Byzantium. What started there would lead Belting thirty years later to publish *Bild und Kult*, probably his most influential book. At the core of this study is the devotional image. However, what makes it revolutionary is the fact that Belting does not distinguish between East and West. It is one single story, one single narration, reuniting Europe. In this sense, it seems almost a "cosmic joke" that this monumental book, prepared for many years, was published precisely in 1990. While the Berlin Wall was collapsing, the renewed unity of Europe was already present within Belting's text.

It would, however, be reductive to speak about Belting only as a great Byzantinist. In 1965, he received his *Habilitation* at the University of Hamburg

with a thesis on medieval art in southern Italy. He was then appointed professor at the University of Heidelberg, after which, in 1980, he accepted the distinguished chair of art history at the Ludwig Maximilian University of Munich. In this period, Belting started to open to new and fundamental art historical research: his seminal work on the Church of San Francesco in Assisi was published in 1977. In his own words, it made him enter the doxa of the field; but it was in the early eighties that Belting shook the world of art history with the pamphlet *Das Ende der Kunstgeschichte?* This provocative booklet – describing the crisis of the field caused by the distance between contemporary art and scholarship – was where Belting first proposed a radically new methodological reaction to this situation.

He left his position in Munich in 1992 to become a founding member of the *Staatliche Hochschule für Gestaltung* at Karlsruhe. There he developed a new curriculum in art history and media theory, inaugurating an interdisciplinary PhD program titled *Image—Medium—Body*. It is during this period that Belting wrote some of his most influential books: *Die Deutschen und ihre Kunst* (1992), *Das unsichtbare Meisterwerk* (1998) and *Bild-Anthropologie* (2001). In the last book, Belting proposed a radically new paradigm for art history studies – deeply impacting the approach to the field until today.

In 2002–2003, he held the European Chair at the Collège de France, where he lectured on “the history of the gaze”. From 2004 to 2007, he directed the International Center for Cultural Science in Vienna. This period corresponds to a series of research projects adding to Belting’s incredibly broad panorama of interest, exemplified notably in his book *Florenz und Bagdad* (2008). In later publications, Belting left the Mediterranean space, opening outwards to a global perspective which will be consecrated with the collective monograph *The global art world* (2009).

Internationally admired, Belting has received honorary degrees and holds memberships from many academies. Among his honors are the appointment to Germany’s *Orden Pour le Mérite für Wissenschaften und Künste* and as *Officier de l’Ordre des Arts et des Lettres* in France. In 2013, he received the I Tatti Mongan Prize.

What we can perceive through this highly selective list of achievements is that Belting has contributed in a decisive way to the creation of our current art history. Never merely following trends, Belting has asked, and continues to ask, new questions, proposing innovative approaches both from the methodological and intellectual point of view.

Since 2014, Hans Belting has become a regular presence in Brno: after attending several scholarly events, he proposed to our university to participate in the international interdisciplinary project *Iconic Presence*, funded by the Balzan Prize, conferred upon Belting in 2015. Moreover, in 2016, he gifted his personal library to our university. Thanks to this generous donation, the Department of Art History now hosts one of the most important libraries in Central Europe. On the occasion of the opening of this library, Belting spoke about the realization of one of his old dreams, to see Europe truly united. For Belting, Brno and the Czech Republic is one of the places where East and West can meet – a place of cultural exchange, of dialogue, and a true heart of Europe.

If this indeed is the case, as we wholeheartedly wish it to be, then there is no more appropriate place to recognize Hans Belting with a *Doctor Honoris Causa*: with his groundbreaking research uniting East, West, and the Global World, Hans Belting certainly embodies these very ideals.

Written by Ivan Foletti.

S P E E C H

Hans Belting

Dear Ladies and Gentlemen,

It was for me an unexpected and even unimaginable event to be chosen for an honorary degree by your university. One cannot deserve such an honour. But the fact I am to receive this high distinction from a university with which I have recently developed a special and unexpected relationship adds joy to gratitude. When I was invited by my young colleague Ivan Foletti to give a lecture at Brno five years ago, his students made me believe again in the future of the humanities. Since then, I have been following their activities with growing attention and pleasure.

But the ceremony today seems to have a significance that goes beyond myself as the choice. This is the fact that you have voted for a German candidate to receive this distinction, and this in a year in which you celebrate the 100th anniversary of your university. Its foundation in 1919 followed one year after the creation of the Czechoslovak Republic whose existence, after only 20 years, was interrupted by the German invasion so early on and so cruelly. The name Masaryk, the first president of the republic and founder of the university, symbolizes the project of inventing a future that so soon seemed to get lost forever. It was only the short Prague Spring¹ in 1968 that renewed the hope for a better future. It resonated in all of Europe and heralded the end of the war which, as we know today, also did not bring us the future we all hoped for.

Such memories remind us of what connects us today despite the current problems that dominate politics. The present ceremony invites us to cross the borders between our two countries not only physically but mentally. It helps us restore the age-old unity of Central and Western Europe. This unity needs a new effort and encourages us not only to remember but also to recreate it. Its history is tantamount to the history of greater Europe. In the age of new nationalisms, we should remember a time when borders did not interrupt the reach of many languages that were spoken and understood. Rainer Maria Rilke and Franz Kafka, two masters of German literature in the past century, were both born in Prague. Rilke who also wrote French poetry, saw himself as a citizen of Europe before citizenship became an issue of his passport.

In the 1920 s, émigrés from Russia paradoxically reinforced the idea of a pan-European identity. In Prague, the multilingual periodical *Seminarium Kondakovianum*, named after the émigré Nikodim Kondakov and published with the subtitle *Recueil d'Études: Archéologie, Histoire de l'art, Études Byzantines*, was a result of Russian Presence. It found an unprecedented echo in international scholarship and helped to build a bridge between Central and Western Europe, between Prague and Paris. It is to be hoped that the new periodical *Convivium*, this time edited in Brno, will become a worthy successor of the *Seminarium* though it still needs a solid funding to secure its future. The Institute for Slavonic Studies that was created in the same 1920 s, published a journal whose name *Byzantinoslavica* was a program. Its purpose was first to study the Slavic roots of a country which had been dominated by Western

regimes for so long, and, secondly, to relate the Slavs to an antiquity of their own: to Byzantium as the source of cultural and religious identity.

In the last part of my speech, and for very personal reasons, I will single out the famous Czech historian František Dvorník (1893-1975) as a figure from a lost history of greater Europe. Although being a Catholic priest, he chose Byzantium as his lifetime research project. He graduated from the university in Olomouc and a decade later finished his postgraduate studies in Paris in 1926 with the *grande thèse*: *Les Slaves, Byzance et Rome au 9me siècle*. Upon his return to Prague, he became a co-founder of the Slavonic Institute of the Academy of Sciences and also acted as a co-editor of *Byzantinoslavica*. The decade of his teaching in Prague must have changed the direction of church history at his university. After the invasion of the Germans in 1939, he emigrated to Great Britain and a year later to Paris where he lectured at the Collège de France. He did not, or could not, return to his homeland after the war, but accepted an offer from Harvard University to join the small faculty at Dumbarton Oaks in Washington where he spent the rest of his life as a Harvard professor.

It was there, and much later, that our paths crossed. He was in his late sixties and I in my mid-twenties, but we soon became friends when I lived two years next door in the fellows building of that institution. It never occurred to me why we spoke German from the very first meeting on, but it seems he liked the occasion to speak a language which connected him to his past in the midst of what had become a comfortable exile. As I learned soon, he had supported my application for a fellowship, and probably out of curiosity to meet a young art historian from post-war Germany. It was the time when he published his major books such as the study of Byzantine Political Philosophy or the Byzantine missions of the Slavs. After he retired, he was elected a consultant of the second Vatican Council for oecumenical affairs. With his American passport, he continued the yearly visits of his family in Chomýž. On his last visit, he died from a heart attack and was buried in the cemetery in Bílavsko pod Hostýnem.

At this hour, I want to pay homage to a paternal figure who embodied the past of greater Europe and introduced me to the intellectual history of Central Europe.

Thank you very much for your attention.

SOLEMN OATH

Distinguished sir, before I confer upon you this title in appreciation of your extraordinary scientific merits and exceptional competences, we must observe the ancient custom which requires those about to be presented with this academic title to take a solemn oath.

Distinguished sir, because you have contributed to the development of our university and provided others with an example worthy of following, I hereby ask you to swear:

First of all, that you shall forever maintain your allegiance to this university, which bears the illustrious name of Masaryk, forever keep your friendship and continue to support it with all your strength.

Moreover, that you shall continue to cultivate the development of human knowledge so that its light shines ever brighter. And finally, that you shall remain in the future as you are now, unchanging.

Do you swear and promise to do so to the best of your knowledge and belief?

I SWEAR AND I PROMISE .

Now that I have gratefully received your solemn oath, I, the duly constituted promoter, by the authority bestowed upon me, proclaim you,

HANS BELTING ,
DOCTOR OF ART HISTORY .

I hereby publicly declare your appointment and grant you the rights and privileges associated with this title. As proof, I present you with this diploma, bearing the seal of Masaryk University, and confer upon you the Gold Medal of this university.

Vydal: Masarykova univerzita, Rektorát, Odbor pro akademické záležitosti
Grafická úprava: Milan Katovský
Překlad: Gabriela Fialová
Tisk: Ing. Vladislav Pokorný – LITERA BRNO
1. vydání, 2019
Náklad: 250 ks

